

הציונות הליברלית בארה"ב, השמאל בישראל, וההסכם עם איראן

בריאן ריבס*

אוגוסט 2015

משהודיע מנהיג המחנה הציוני ח"כ יצחק הרצוג כי הוא מתנגד להסכם הגרעין עם איראן, מיהרו המבקרים בימין האמריקאי לטעון שארגון ג'יי סטריט הוא אנטי-ישראלי, תוך קביעה שתמיכתו החד-משמעית של הארגון בהסכם חורגת אפילו מגבולות השיח של השמאל הציוני בישראל. ואולם, האשמה זו מפספסת את לב העניין. ראשית, היא מאפיינת בצורה שגויה את תמיכתם של גורמים פרו-ישראלים בהסכם. שנית, היא מתעלמת מן ההקשר הפוליטי בישראל. שלישית, ואולי החשוב ביותר, היא משקפת תפיסות מיושנות באשר לדרכים הטובות ביותר לתמוך בישראל, בעידן בו הקיטוב הפוליטי כלפיה בארצות הברית רק הולך ומקצין. האתגרים הניצבים בפני השמאל הפוליטי בשתי המדינות שונים, מצב המוביל אותם לגיבוש אסטרטגיות שלעיתים נבדלות זו מזו.

בעיני מקטרגיו מימין, ג'יי סטריט מצטייר כארגון השנוי ביותר במחלוקת בקרב יהדות ארצות הברית. למרות זאת, ג'יי סטריט לא לבד בתמיכתו בהסכם הגרעין עם איראן. הארגון פרסם נתונים לפיהם כ-59% מקרב יהודי ארצות הברית תומכים בהסכם. בנוסף, עמדות ג'יי סטריט נשמעות גם בקרב ארגונים ציוניים פרוגרסיביים אחרים בארצות הברית, ביניהם ארגונים החברים בוועידת הנשיאים כגון אמריקנים למען שלום עכשיו ותנועת עמינו, שיש לה קשרים למפלגת העבודה הישראלית ושהיא גם חברה באייפאק. תמיכה מסוימת בהסכם נשמעת גם מפי אנשי ביטחון ישראלים, וגם מפי אמריקנים לא-יהודים ופרו-ישראלים (ובהם דיפלומטים, מחוקקים, וקציני צבא בכירים). אלא אם ניתן לקטלג את כל האנשים המוזכרים לעיל כ"אנטי-ישראלים", אזי לא ניתן לבטל את האפשרות שניתן להיות גם פרו-ישראלי וגם לתמוך בהסכם הגרעין עם איראן.

באשר להבדלים בין עמדות הציונים הליברלים בארצות הברית ומפלגת השמאל-מרכז הראשית בישראל - המחנה הציוני - הרי שעמדתו של כל צד מבוססת על שיקולי עלות-תועלת שונים לחלוטין. רצונו של הרצוג לעצור את ההסכם עם איראן תוכל להקל עליו לחבור לממשלתו של נתניהו, ולפייס ולרצות את דעתם של רוב הישראלים המאמינים שאין בכוחו של ההסכם למנוע מאיראן להפוך למדינת גרעין.

ולמרות זאת, יש לציין שיש גם צידוקים ביטחוניים לגיטימיים להסתייגויות שמשמיע המחנה הציוני כלפי ההסכם. לאחר יישום ההסכם איראן תהיה במצב כלכלי טוב יותר וצפויה להוסיף לתמוך בחיזבאללה. שום הבטחה מצד גורמים אמריקנים על כך שאיראן תמתן את השפעתה השלילית במזרח התיכון, לא תפחית את חששות ישראל מתוקפנותה של איראן ומהיחלשות הנחישות האמריקאית להתמודד עמה.

המחנה הציוני פועל בתוך המערכת הפוליטית הפנים-ישראלית, ולכן אינו צריך לחשוש מהשלכות בינלאומיות אפשריות כתוצאה מאי-תמיכתו בהסכם. עמדתה הרשמית של ישראל הרי כבר ידועה לכל, הודות להצהרותיו של נתניהו, ועמדתו של הרצוג - תהא אשר תהא - לא צפויה להשפיע על חברי הקונגרס.

---

* בריאן ריבס הוא עמית-אורח במיתוים – המכון הישראלי למדיניות-חוץ אזורית. מאמר זה התפרסם לראשונה באנגלית במהדורה הבינלאומית של הארץ, ב-21 ביולי 2015.

האמריקנים, לעומת זאת, לא יכולים להרשות לעצמם לשחק במשחק של "הליכה על הסף". מחוקקים שאינם בטוחים אם לתמוך בהסכם או להתנגד לו יפנו לקהל בוחריהם, למומחים או לקבוצות לחץ ושתדלנות על מנת לטכס עצה. בעוד שישראל יכולה להמשיך וללחוץ על ארצות הברית כדי שתקשיח עמדות כלפי איראן – והמחנה הציוני יכול בעשותו כך להראות שהוא בעל עמדות מוצקות בתחום מדיניות הביטחון של ישראל – לארגונים ציונים-ליברלים בארצות הברית יש יכולת ממשית להשפיע על הקונגרס לתמוך בהסכם שלדידם מונע מאיראן לפתח נשק גרעיני. ארגונים אלו חוששים כי טרפוד ההסכם יגרום להתמוטטות משטר הסנקציות ולכך שאיראן תהיה משוחררת מכל מחויבות בהקשר הגרעיני. בין אם הדאגות הללו מופרזות ובין אם לאו, הן משקפות חשש כן לגורלה של ישראל.

במקום לטעון שארגונים אלו הם אנטי-ישראלים בעקבות חוסר נכונותם לקבל את טיעוני השמאל הישראלי, ראוי שמתנגדיהם של הארגונים הליברלים-ציוניים האמריקניים יתמודדו עם ליבת טיעוניהם ועם ההשלכות הפוטנציאליות של ההסכם עבור ישראל.

אין לדרוש מכל מחוקק וארגון המגדיר עצמו פרו-ישראלי לאמץ ללא סייג את העמדות של מקביליו הישראליים. הציפיה שמנהיגים אמריקניים יכרכו את מדיניותה של ארצות הברית היא מוטעית, ומציגה לשווא גורמים בציונות-הליברלית בארצות הברית כאנטי-ישראלים בעקבות סירובם ליישר קו עם חלק מן העמדות הניציות יותר של ישראל. במקום זאת, יש לנהל את היחסים בין המדינות מתוך מודעות לאינטרסים הלאומיים השונים של שני הצדדים. יש להבליט את ההסכמות ובמקביל לבנות מנגנונים המושתתים על האינטרסים העצמיים של שני הצדדים כדי להתמודד עם הנושאים שבמחלוקת. אסטרטגיה כזאת תבטיח תמיכה אמריקנית איתנה, חוצת-מפלגות ביחסי ישראל-ארצות הברית.